

*The Institute of Asian and African Studies
The Max Schloessinger Memorial Foundation*

Offprint from

JERUSALEM STUDIES IN
ARABIC AND ISLAM

32(2006)

Bruno Chiesa and Sabine Schmidtke

The Jewish reception of Samaw'al al-Maghribī's
(d. 570/1175) *Ifhām al-yahūd*. Some evidence from
the Abraham Firkovitch collection I

THE HEBREW UNIVERSITY OF JERUSALEM
THE FACULTY OF HUMANITIES

THE JEWISH RECEPTION OF SAMAW'AL
AL-MAGHRIBĪ'S (D. 570/1175) *IFĤĀM*
AL-YAHŪD. SOME EVIDENCE FROM THE
ABRAHAM FIRKOVITCH COLLECTION I*

Bruno Chiesa and Sabine Schmidtke
Università di Torino – Freie Universität Berlin

Following a conversion from one religion to another, converts often sought to prove their allegiance to the new faith and to distance themselves visibly from their religion of origin by composing refutations against their former religion, autobiographies stating their motives to convert, or both. The intended audience of both literary genres were the new co-religionists, and the often numerous manuscript copies of such tracts indicate their popularity within these circles.¹ Moreover, the indigenous adherents of the new faith used polemics by converts as raw material for their own compositions against other religions. By contrast, in most cases, little is known about the attention paid to such compilations by former co-religionists. Likewise, we know little about the degree to which they reacted to these compilations. Jews were evidently famil-

*Our thanks are due to Haggai Ben-Shammai for valuable remarks on an earlier draft of this paper.

¹ For examples of conversions from Christianity to Islam, see Moshe Perlmann, "Shaykh Ziyāda," *Journal of the American Oriental Society* 74 (1954): 89–91; I.A. Khalifé and W. Kutsch (eds.), "Ar-radd alā-n-naṣārā de 'Alī aṭ-Ṭabarī," *Mélanges de l'Université Saint Joseph* 36 (1959): 115–148; Mikel de Epalza, *Fray Anselm Turmeda ('Abdallāh al-Tarjumān) y su polémica islamo-cristiana* (Madrid, 1994); Roger Boase, "Autobiography of a Muslim Convert: Anselm Turmeda (c. 1353–c. 1430)," *Al-Masāq* 9 (1996–1997): 45–98; Lawrence I. Conrad, "Reflections by a Nineteenth-Century Convert to Islam on Judaism and Christianity in Ottoman Jerusalem," *Islam and Christian-Muslim Relations* 7 (1996): 63–73. For examples of conversions from Judaism to Islam, see Sidney Adams Weston, "The Kitāb masālik an-Nazar of Sa'īd ibn Ḥasan of Alexandria. Edited for the first time and translated with introduction and notes," *JAOS* 24 (1903): 312–383; Joseph Sadan, "A Convert in the Service of Ottoman Muslim Scholars Writing a Polemic in the Fifteenth-Sixteenth Centuries," *Pe'amim* 42 (1990): 91–104 [Hebrew]; 'Abd al-Ḥaqq al-Islāmī, *Al-Sayf al-mamdūd fī l-radd 'alā aḥbār al-yahūd (Espada extendida para refutar a los sabios judíos)*. Edición, con introducción, traducción y notas de Esperanza Alfonso (Madrid, 1998). See also generally Mercedes García-Arenal, "Dreams and reason: Autobiographies of converts in religious polemics," in *Islamic Conversions. Religious Identities in Mediterranean Islam*, M. García-Arenal (ed.) (Paris, 2001), pp. 89–118.

iar with the Muslim polemical arguments against their religion as they were taken up and refuted by a number of writers, although compared to polemics levelled against Christianity, the amount of Jewish polemical writings against Islam is scant.² There is even less evidence that Jews composed refutations of specific polemical writings written by Jewish converts to Islam or by Muslim scholars.³

Much of this holds true for *Iḥām al-yahūd*, a polemical tract against Judaism composed by Samaw'al al-Maghribī (d. 570/1175), following

² See, e.g., Hartwig Hirschfeld, "Ein Karäer über den [von] Mohammed gemachten Vorwurf jüdischer Torähfälschung," *Zeitschrift für Assyriologie* 26 (1912): 111–13; Israel Friedlaender, "Qirqisāni's Polemik gegen den Islam," *Zeitschrift für Assyriologie* 26 (1912): 93–110; Moses Maimonides' *Iggeret Teman*, the Arabic original and the three Hebrew versions edited from manuscripts with introduction and notes by Abraham S. Halkin (New York, 1952); Reuben Ahroni, "From *Bustān al-'uqūl* to *Qīṣat* [sic] *al-batūl*. Some Aspects of Jewish-Muslim Religious Polemics in Yemen," *Hebrew Union College Annual* 52 (1981): 311–30; H. Ben-Shammai, "The attitude of some early Karaites towards Islam," in I. Twersky (ed.), *Studies in Medieval Jewish History and Literature* (Harvard University Press, 1984), pp. 3–40; Theresia Anna Maria Fontaine, *In Defence of Judaism: Abraham ibn Daud. Sources and Structure of ha-Emunah ha-Ramah* (Assen, 1990), *passim*; Mark R. Cohen and Sasson Somekh, "In the Court of Ya'qūb Ibn Killis. A Fragment from the Cairo Genizah," *Jewish Quarterly Review* 30 (1990): 283–314; Sasson Somekh, "Fragments of a Polemic Treatise from the Cairo Genizah," in *Shivtiel Book. Studies in the Hebrew Language and in the Linguistic Traditions of the Jewish Communities*, Isaac Gluska and Tsemah Kessar (eds.) (Tel Aviv, 1992), pp. 141–59 [Hebrew]; *Duties of Judah by Rabbi Yehudah Ben El'azar*, Edited, translated and introduced by Amnon Netzer (Jerusalem, 1995), pp. 537–45; Sarah Stroumsa, "Jewish Polemics against Islam and Christianity in the Light of Judaeo-Arabic Texts," in *Judaeo-Arabic Studies. Proceedings of the Founding Conference of the Society for Judaeo-Arabic Studies* (Amsterdam, 1997), pp. 241–50; David Sklare, "Responses to Islamic Polemics by Jewish Mutakallimūn in the Tenth Century," in *The Majlis. Interreligious Encounters in Medieval Islam*, Hava Lazarus-Yafeh, Mark R. Cohen, Sasson Somekh, Sidney H. Griffith (eds.) (Wiesbaden, 1999), pp. 137–61; Esperanza Alfonso, "Los límites del saber. Reacción de intelectuales judíos a la cultura de procedencia islámica," in *Judíos y musulmanes en al-Andalus y el Magreb. Contactos intelectuales. Seminario Celebrado en la Casa de Velázquez (20–21 de febrero de 1997)*. Actas reunidas presentadas por Maribel Fierro (Madrid, 2002), pp. 59–84. For Jewish reactions specifically to the Muslim dogma of the inimitability of the Qur'ān, see Joseph Sadan, "Identity and Inimitability. Contexts of Inter-Religious Polemics and Solidarity in Medieval Spain, in the Light of Two Passages by Moše Ibn 'Ezra and Ya'aqov Ben El'azar," *Israel Oriental Studies* 14 (1994): 324–47; Camilla Adang, *Muslim Writers on Judaism and the Hebrew Bible. From Ibn Rabban to Ibn Hazm* (Leiden, 1996), pp. 162–91.

³ A notable exception is Solomon b. Adret's (d. 1310) monographical reply to Ibn Hazm's arguments against Judaism. For an edition of the text written in Hebrew see Joseph Perles, *R. Salomo b. Abraham b. Adereth. Sein Leben und seine Schriften, nebst handschriftlichen Beilagen* (Breslau, 1863), pp. 1–24 of the Hebrew section. For an analysis of the tract, see Camilla Adang, "A Jewish Reply to Ibn Ḥazm. Solomon b. Adret's Polemic against Islam," in *Judíos y musulmanes en al-Andalus y el Magreb. Contactos intelectuales. Seminario celebrado en la Casa de Velázquez (20–21 de febrero de 1997)*. Actas reunidas presentadas por Maribel Fierro (Madrid 2002), pp. 179–209.

his public conversion to Islam on Thursday, 9 Dhū l-Ḥijja 558/8 November 1163 in Marāgha.⁴ Samaw'al states in his autobiography written four years later that he started writing the treatise on the evening following his conversion and that he later revised the book substantially: "The book became widely known, its fame was widespread, and numerous copies of it were made under my supervision in many places in the regions of Mosul, Diyārbakr, Iraq, and Persia. Later, I added to it many sections of polemics against the Jews on the basis of the Torah, so that it became an excellent work on polemics against the Jews, the like of which had never been produced in Islam."⁵ Both recensions of the text,⁶ the earlier possibly completed still in 558/1163, and the later expanded recension completed in 562/1167,⁷ were frequently copied by Muslims in later periods. The extant manuscripts suggest that the earlier recension circulated primarily in the Eastern lands of Islam, whereas the later recension became widespread mostly in the Western part of the Islamic world.⁸ Both versions also served as reference texts for later authors polemicizing against Judaism. Numerous excerpts of Samaw'al's *Iḥām* are included in Aḥmad b. Idrīs al-Ṣanhājī al-Qarāfī's (d. 684/1285) *al-Ajwiba al-fākhira 'an al-as'ila al-fājira* and in some of Ibn Qayyim al-Jawziyya's (d. 751/1350) writings, such as *Ḥidāyat al-ḥayārā min al-yahūd wa-l-naṣārā*.⁹ Moreover, the early recension was

⁴ On Samaw'al al-Maghribī, see Adel Anbouba, "Al-Samawal," in *Dictionary of Scientific Biography*. Editor in Chief: Charles Coulston Gillispie. Vol. xii (New York, 1975), pp. 91–95; R. Firestone, "Samaw'al b. Yaḥyā al-Maghribī," in *EI*² Suppl., s.v.; B.A. Rosenthal and E. Ehsanoğlu, *Mathematicians, Astronomers, and other Scholars of Islamic Civilization and their Works (7th–19th c.)* (Istanbul, 2003), pp. 184–86 no. 487.

⁵ Samaw'al al-Maghribī, *Iḥām al-yahūd. Silencing the Jews*. Moshe Perlmann, ed. and trans. (New York, 1964), p. 118:1–6 [transl. p. 86:31–36]. For an analysis of the autobiography, see Sarah Stroumsa, "On Jewish Intellectuals Who Converted in the Early Middle Ages," in *The Jews of Medieval Islam. Community, Society, and Identity*. Proceedings of an International Conference held by the Institute of Jewish Studies, University College London 1992. Daniel Frank, ed. (Leiden, 1995), pp. 191–96.

⁶ The differences between the two recensions go far beyond Samaw'al's description in his autobiography. There are for example numerous instances in which the late recension is in fact significantly shorter than the early recension.

⁷ This is the year of completion given in the colophon of a manuscript of the text from Jaffa as quoted in Samaw'al al-Maghribī, *Iḥām al-yahūd*. Ed. Perlmann (see n. 5), p. 128 of the Arabic section.

⁸ For details, see the introduction to *Samaw'al al-Maghribī's (d. 570/1175) Iḥām al-yahūd. The Early Recension*. Introduced and edited by Ibrahim Marazka, Reza Pourjavady and Sabine Schmidtke (Wiesbaden, 2006).

⁹ See Moshe Perlmann, "Ibn Qayyim and Samaw'al al-Maghribī," *Journal of Jewish Bibliography* 3 (1942): 71–74. Samaw'al al-Maghribī, *Iḥām al-yahūd*. Ed. Perlmann (see n. 5), introduction, pp. 24–26. Both works are printed on the margin of 'Abd al-Rahman Bachachizāda, *Kitāb al-fāriq bayn al-makhlūq wa-l-fāriq* (Cairo

one of the main literary sources for an anonymous polemical tract against Judaism, written between 694/1295 and 812/1409–10, entitled *Ithbāt al-nubuwwa*,¹⁰ and it is quoted extensively by Āqā Muḥammad ‘Alī Bihbahānī Kirmānshāhī (d. 1216/1801) in his *Rādd-i shubuhāt al-kuffār*.¹¹ The only Jewish reaction to *Iḥām al-yahūd* known so far is by ‘Izz al-Dawla Ibn Kammūna (d. 683/1284) who rejected numerous objections raised in this work against Judaism in his examination of the three faiths, i.e., Judaism, Christianity, and Islam, *Tanqīḥ al-abḥāth li-l-milal al-thalāth*.¹²

Among the Genizah fragments of the Abraham Firkovitch Collection (St. Petersburg), the following item came to our attention indicating that the tract was in fact actively received and responded to within Jewish circles: MS RNL II Firk. Yevr.-Arab. I 3020¹³ contains fragments of Samaw’al’s *Iḥām al-yahūd*¹⁴ and of a refutation against the tract.¹⁵ Both items were written by the same hand, suggesting that they were originally part of the same codex. A reference on the margin of f. 8b by the same hand to Daniel al-Qūmisī (d. around 900) who is explicitly identified as a Karaite, suggests that the refutation was composed by a Rabbanite Jew. Apart from this, the fragment leads to no conclusion as to when, by whom and for what purpose the tract was copied and

1323/1905). A more recent edition of al-Qarāfī’s *al-Ajwiba al-fākhira* was prepared by Bakr Zakī ‘Awwād (Cairo 1407/1986), and Ibn Qayyim al-Jawziyya’s *Hidāyat al-ḥayārā* has recently been re-edited by Sayyid ‘Imrān (Cairo, 1424/2002).

¹⁰ The tract, which is extant in a single manuscript, was first published by Moshe Perlmann (“‘Proving Muhammad’s Prophethood’, A Muslim critique of Ibn Kammūna,” in *Hagut Ivrit Ba’Amerika. Studies on Jewish Themes by Contemporary American Scholars*. Menahem Zohori, Arie Tartakover, Haim Ormian, eds. Vol. 3 (Tel Aviv 1974), pp. 75–97 [Hebrew]). For an improved edition of the text, see Reza Pourjavady and Sabine Schmidtke, *A Jewish Philosopher of Baghdad. ‘Izz al-Dawla Ibn Kammūna (d. 683/1284) and His Writings* (Leiden, 2006), Appendix B: *Kitāb fī ithbāt al-nubuwwa li-Muḥammad ‘alayhi al-salām* (MS Hamidiye 1447/3).

¹¹ Āqā Muḥammad ‘Alī Bihbahānī, *Rādd-i shubuhāt al-kuffār*. Sayyid Maḥdī Rajā’ī (ed.) (Qum, 1413/1992). See Reza Pourjavady and Sabine Schmidtke, “Muslim Polemics against Judaism and Christianity in 18th Century Iran. The Literary Sources of Āqā Muḥammad ‘Alī Bihbahānī’s (1144/1732–1216/1801) *Rādd-i shubuhāt al-kuffār*,” *Studia Iranica* 35 (2006): 69–94.

¹² Moshe Perlmann (ed.), *Sa’d b. Maṣūūr Ibn Kammūna’s Examination of the Inquiries into the Three Faiths. A Thirteenth-Century Essay in Comparative Religion* (Berkeley/Los Angeles, 1967); *idem* (transl.), *Ibn Kammūna’s Examination of the Three Faiths. A Thirteenth-Century Essay in Comparative Study of Religion* (Berkeley/Los Angeles/London, 1971).

¹³ The manuscript consists of 24 ff. with 17 lines to a page and is written in semi-cursive oriental Hebrew script. It was available to us through a microfilm copy (no. 56412) at the Institute of Microfilmed Hebrew Manuscripts at the Jewish National and University Library in Jerusalem.

¹⁴ Ff. 1, 2, 16, 17, 18, 19, 20, 21.

¹⁵ Ff. 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 22, 23, 24. Another portion (2 fols.) of the refutation is preserved in MS RNL II Firk. Yevr.-Arab. II 470.

the refutation (assuming hypothetically that it is an autograph) was written; after all, writing against such a popular tract as *Iḥām al-yahūd* in Arabic cannot have been without risk. Codicological comparison with other Genizah material suggests that the fragment is to be dated in the 8th/14th century and that it was presumably written in Egypt. It is particularly the text of *Iḥām al-yahūd* as contained in II Firk. Yevr.-Arab. I 3020 that is the topic of the present contribution.¹⁶

The text clearly reflects the later recension of Samaw'al's *Iḥām* as it contains extensive portions not to be found in the early recension.¹⁷ However, the text does not agree consistently with any of the manuscripts that were used by Perlmann containing the later recension,¹⁸ and in some cases the reading of the fragment rather agrees with that of the early recension.¹⁹ In three instances, the Firkovitch fragment lacks material included in all the other witnesses of the late recension. In one case an entire section is not included, and the lacuna is hardly to be attributed to a mechanical accident of any sort.²⁰ In all those cases, the omitted passages are also not included in the early recension of *Iḥām*.²¹

¹⁶ We intend to deal with the refutation of *Iḥām* at a later occasion in depth. An explicit reference to Samaw'al's *Iḥām al-yahūd* in the context of a discussion of the Muslim accusation that the Jews have distorted the Torah is also to be found in MS RNL II Firk. Yevr.-Arab. I 888 (IMHM microfilm no. 54432), f. 9a:11. The entire manuscript, consisting of 12 folios, is apparently a collectanea by the scribe containing anti-Rabbanite polemics and Jewish apologetics against Islamic polemics. We are grateful to David Sklare for having pointed out this reference to us.

¹⁷ The early recension contains the following portions of the manuscript: fragment I, ff. 20a–b, 18a:1–6 (ed. Marazka, Pourjavady, Schmidtke, pp. 23:6–24:9); fragment II, ff. 17a–b:6, 16b:4–end (= ed. pp. 30:10–31:5); fragment III, ff. 21a:16–21b:4 (= ed. p. 39:3–6); fragment V, ff. 2a–b (= ed. pp. 41:5–42:7). The following portions of the manuscript have therefore no parallel in the early recension: fragment I, ff. 18a:7–end = ed. Perlmann, pp. 16–19; fragment II, ff. 17b:7–16b:3 = ed. Perlmann, pp. 42:10–44:11; fragment III, f. 21a:1–16 = ed. Perlmann, pp. 66:1–67:1; f. 21b:5–17 = ed. Perlmann, p. 71:5–72:6; fragment IV, f. 1 = ed. Perlmann, pp. 74:13–77:7.

¹⁸ Our fragment agrees mainly with the manuscripts א (Berlin), ב (Paris), and ג (Jaffa); see 1a:8, 2a:1, 21a:16, 21b:13, 21b:16. In other cases with א and ג only: 1b:3, 1b:16, 16b:14, 18a:3, or with א alone: 17b:7, 18b:14, 19a:1, 20b:6. For details on these manuscripts, see *infra* n. 28.

¹⁹ The edition of the early recension (as n. 8) is based on two complete and one incomplete manuscripts, all of which were directly or indirectly copied from a codex that Quṭb al-Dīn al-Shīrāzī (d. 710/1310) had completed on 30 Rabī' II 685/24 June 1286 in Konya. For details, see the introduction to the edition. For details on the Shīrāzī codex which has recently been re-discovered, see Reza Pourjavady and Sabine Schmidtke, "The Quṭb al-Dīn al-Shīrāzī (d. 710/1311) Codex (MS Mar'ashī 12868). (Studies on Quṭb al-Dīn al-Shīrāzī II)," (forthcoming).

²⁰ Ed. Perlmann, pp. 68:1–71:4 is missing following f. 21b:4. Other significant omissions are to be found on f. 1a:14 following 'alayhim, and on f. 17a:6 following *yabqa*.

²¹ Less significant seems to be the long omission on f. 18a:5 following אלתואתר since it can easily be explained as a case of *homoioleuton* from *al-tawātur* (early

A certain proximity to the first recension is attested to even elsewhere:

II Firk. YA I 3020	First recension (eds. Marazka etc.)	Second recension (ed. Perlman)
ואשדהם כ'בא (sic) ומכרא (f. 2a:16)	وأشدهم خبئًا ومكرًا (p. 41:16)	وأمكرهم (p. 88:14)
וקד עלמו אן אבאו (sic) [גיר]הם קד לקנוהם (f. 18a:2–3)	وقد علموا أن آباء غيرهم قد لقنوهم (p. 24:5)	ولقنوهם (p. 15:9)
אצ'לא לא להם (f. 20a:4)	إضلالًا لهم (p. 23:8)	— (p. 13:9)
או מעתקדא (f. 20a:11)	أو معتقدًا (p. 23:11)	— (p. 14:1)
ליס (f. 20b:6)	ليس (p. 23:18)	— (p. 14:13)

Moreover, on f. 17a:11–15, the sequence of the Biblical quotation and translation is identical with that of the early recension, yet disagrees with the order of the text of all manuscript testimonies of the later recension.²²

In two cases, the fragment contains textual additions not found in any of the two editions nor in any of the extant Muslim manuscripts.²³ In one case (f. 21b:9–12) the reading of the Firkovitch fragment agrees almost completely with that given in a quotation from *Iḥḥām* by Ibn Kammūna as against all other manuscripts. There are a number of characteristic mistakes in the Hebrew transcription of *Iḥḥām al-yahūd* suggesting that the text derives, directly or indirectly, from a manuscript

recension, p. 24:7 [*homoioteleuton* from *bi-nubuwwatihi*] later recension p. 10:11) to *al-tawātur* (*ibid.*, pp. 24:8/10:13).

²² The passage in question is Isaiah 11:6–7.

²³ Ff. 16b:8–10 (אשפאפא ... תפסירה), 19a:12 (ען אלאמר אלאהי אלנאזול אליה מן ג'בל) (אלטור). For the concept of *al-amr al-ilāhī*, see Judah Ha-Levi, *al-Khazarī*, II:4, p. 74: 15–18 (ed. Baneth–Ben-Shammai, p. 45–46), IV:3, especially p. 232 (*ib.*, p. 221).

in Arabic script.²⁴ None of the differences in the text can be explained by the fact that the copyist was a Jew. The frequent textual agreements with the early recension suggest that this version was not completely unknown in the West and may have been used at some stage to correct the more widespread later version of the text; a similar observation could be made regarding one of the copies of the early version (MS Majlis 4547). This version has a long marginal addition by a later hand that is clearly based on the later recension of the text.²⁵

In the following, the text of the fragment is reproduced in correct order. With the exception of Biblical quotations, no attempt has been made to emend the text, as the purpose is to highlight the differences between the recension contained in the fragment and the various recensions copied by Muslims. Variants found in the two editions of the text will be indicated in the footnotes, ب indicating the edition by Moshe Perlmann²⁶ and مبش indicating the edition of the early recension of the text.²⁷ Whenever the reading of the fragment differs from both editions, yet agrees with any of the manuscripts used by Perlmann, this will also be indicated.²⁸ The manuscript has been occasionally equipped by the scribe with vowels and diacriticals. The vocalization has been omitted in the edition and diacritical points according to the standard Judaeo-Arabic orthography are consistently indicated by apostrophes whatever the notation used in the manuscript.²⁹ Those portions of the manuscript which have been lost due to physical damage to some leaves have been restored on the basis of the Perlmann edition and are marked by square brackets.

²⁴Such as the confusion of 'ח with נ (f. 1b:3: ת'קב instead of ת'קב), ע with ג (f. 2a:1: פנכע instead of פנכע), ק with פ (f. 2a:4: אנקצאץ for אנקצאץ), ח with ג (f. 1b:9: חכס instead of חכס), ל with ח (f. 2b:1: אלרוגי for אלרוגי), and one case where in one word 'ג was confused with ח, י with י, and כ with ת (f. 17b:4: ג'נאכהם for ג'נאכהם). For the question of the form of the name الروحي which is discussed controversially, see M. Gil, *In the Kingdom of Ishmael*, (Tel Aviv, 1997), vol. 1, pp. 420–425, 470–474 (Hebrew).

²⁵ See *Samaw'al al-Maghribi's Iḥām al-yahūd. The Early Recension* (as n. 8), pp. 10–12, 21.

²⁶ *Samaw'al al-Maghribi, Iḥām al-Yahūd*. Ed. Perlmann (as n. 5).

²⁷ *Samaw'al al-Maghribi's Iḥām al-yahūd. The Early Recension* (as n. 8).

²⁸ With minor modifications, the abbreviations used by Perlmann have been retained: د = Berlin Staatsbibliothek Preussischer Kulturbesitz MS Orient Oct. 2686, copied in 1329/1911 in Damascus by Muḥammad Ṣādiq Fahmī b. al-Sayyid Amīn al-Mālīḥ; ر = Istanbul Reisülküttab 586/8, undated; با = Paris Bibliothèque Nationale 1456; ک = Cairo 1965 *kalām* 397/1925, dated 735/1334–5; ع = manuscript from Jaffa copied in 1328/1899 that was accessible to Perlmann through Samaw'al al-Maghribi: *Badhl al-majhūd fī iḥām al-yahūd*. Ed. Muḥammad Ḥāmid al-Fiḡqī. Cairo 1358/1939 which is based exclusively on this manuscript; عا = Istanbul Reisülküttab 545, written before 861/1456–7.

²⁹ The same method adopted by Haggai Ben-Shammai, e.g., in “Saadia’s Introduction to Daniel: Prophetic Calculation of the End of Days vs. Astrological and Magical Speculation,” *Aleph* 4 (2004), pp. 11–87.

Fragment I (= ed. Perlmann, pp. 13:6–20:5)

[א20]

- 1 ענדי בנבוה' מוסי³⁰ הי סבב תצדיקי נבותה³¹ קלנא
- 2 לה ולם כאן אבוך ענדך פי ד'לך צאדקא³² מעצומא
- 3 ען אלכד'ב ואנת תרי אלכפאר איצ'א יעלמהם
- 4 אבאוהם מא הו כפר ענדך אמא אצ'לאלא להם
- 5 ותעצבא³³ מן אחדהם לדינה וכראהיה³⁴ למבאינה'
- 6 טאיפתה ועשירתה ומפארקה' אקארבה³⁵ ואמא
- 7 לאן אשיאכ'ה³⁶ נקלוה אליה פתלקנה³⁷ מנהם מעתקדא
- 8 פיה אלהדאיה' ואלנג'אה' פאד'א³⁸ כנת יא הד'א קד תרי
- 9 ג'מיע אלמד'אהב אלתי תכפרהא קד³⁹ אכ'ד'הא ארבאבהא
- 10 ען אבאיהם כאכ'ד'ך מד'הבך ען אביך וכנת עאלמא
- 11 או מעתקדא⁴⁰ אן מא הם עליה צ'לאל⁴¹ וג'הל פילזמך
- 12 אן תבחת' עמא אכ'ד'תה ען אביך כ'ופא מן⁴² אן תכון
- 13 הד'ה חאלתה פאן קאל אן אלד'י אכ'ד'תה ען אבי אצח
- 14 [ממא] אכ'ד'ה אלנאס ען אבאיהם לזמה אן יקים אל
- 15 [ברה]אן עלי נבוה' מוסי⁴³ עאס⁴³ מן גיר תקליד לאביה
- 16 [לאנה קד⁴⁴] אדעי [צחה' ד'לך בגיר תקליד ואן זעם
- 17 [אן אלעלה' פי צחה' מא נקלה ען אביה] אן אבאה ירג'ח

³⁰ מוסי: + عليه السلام, מבש.

³¹ נבותה: בניوته, ב מבש.

³² פי ד'לך צאדקא: صادقًا في ذلك, ב מבש.

³³ אצ'לאלא להם ותעצבא: تعصبا, ב.

³⁴ וכראהיה: وكراهيته, מבש.

³⁵ ועשירתה ומפארקה' אקארבה: ومفارقة قومه وعشيرته, ב מבש.

³⁶ אשיאכ'ה: آباه وأشياحه, ב מבש.

³⁷ פתלקנה: فتلقفه, מבש.

³⁸ פאד'א: وإذا, מבש.

³⁹ קד: فقد, ב.

⁴⁰ או מעתקדא: —, ב.

⁴¹ צ'לאל: + وكفر, מבש.

⁴² מן: —, מבש.

⁴³ עאס: —, ב מבש.

⁴⁴ קד: —, מבש.

[כ20]

- 1 עלי אבא אלנאס באלצדק ואלמערפה' כמא [ידעו]
- 2 אליהוד פי חק אבאיהא פילזמה⁴⁵ אן יאתי באלדל[ניל]⁴⁶
- 3 עלי אן אבאה כאן אעקל מן סאיר אבא אלנאס ואפצ'ל
- 4 פאן הו אדעי ד'לך כד'ב פיה לאן מן הד'ה צפתה [יג'ב]
- 5 אן יסתדל עלי פצ'אילה באת'ארה וליס לליהוד⁴⁷ [מ]
- 6 אלאת'אר פי אלעאלם ואלעלום ואלחכם⁴⁸ מא ליס⁴⁹ לג[גיריהם]
- 7 מת'לה בל עלי אלחקיקה' לא ד'כר להם בין⁵⁰ אלאמה⁵¹ [אלד'ין]
- 8 אסתכ'רג'ו אלעלום אלדקיקה' ודונוהא למן יאתי בעדהם
- 9 וג'מיע מא נסב אליהם מן אלעלום מע מא אסתפאד[נוה]
- 10 מן עלום גיריהם לא יצ'אהי בעץ' אלפנון אלחכמיה'
- 11 אלתי אסתכ'רג'תהא⁵² חכמא אליונאן ואלעלום אלתי
- 12 אסתנבטתהא⁵³ אלנבט ואמא תצאניף אלמסלמ[ין]
- 13 פיסתחיל לכת'רתהא אן יקף אחד מן אלנאס ענלין
- 14 ג'מיע מא צנפוח פי אחד אלפנון אלעלמיה' לכנת'רתה]
- 15 וסעתה⁵⁴ פאד'א כאן הד'א מוקעהם מן אלא[מם פקד]
- 16 בטל קולהם פי⁵⁵ אן אבאהם אעקל אלנאס]
- 17 ואנפצ'להם ואחכ[מהם] ולהם אסוה' בסאיר אבא אלנאס]

[א18]

- 1 [אלד'י הם⁵⁶ מן ולד סאם בן נוה עליהמא אלסלאם פאד'א אקרו
- 2 [בתא]סי אבאיהם באבא גיריהם וקד עלמו אן אבאו
- 3 [גיר]הם קד לקנוהם⁵⁷ אלכפר לזמהם אן שהאדה' אלאבא

⁴⁵ פילזמה: לזמה, ב.

⁴⁶ באלדליל: בדליל, מבש.

⁴⁷ וליס לליהוד: וקול אליהוד باطل فإنه ليس لهم, ב; וקול אליהוד في ذلك

يبطل بأنه ليس لهم, מבش.

⁴⁸ ואלעלום ואלחכם: —, ב מבש.

⁴⁹ ליס: —, ב; وفي مبش وفي نسخة د: ليس.

⁵⁰ בין: מן, מבש.

⁵¹ אלאמה: الأمام, ב מבש.

⁵² אסתכ'רג'תהא: أستخرجها, ב מבש.

⁵³ אסתנבטתהא: أستنبطها, ב מבש.

⁵⁴ לכנת'רתה] וסעתה: لسعته وكثرته, ב.

⁵⁵ פי: —, ב מבש.

⁵⁶ אלד'י הם: المائلين لهم, ב מבש.

⁵⁷ וקד עלמו אן אבאו [גיר]הם קד לקנוהם: فقد لقنوهم, ב; وفي نسخ

د, ع: وقد علموا أن آباء غيرهم قد لقنوهم.

- 4 לא יג'ו'ו אן תכוז חג'ה' פי צחה' אלדין פלא יבקי להם חג'ה'
 5 בצדק⁵⁸ מוסי אלא שהאדה' אלתואתר⁵⁹ בנבותה⁶⁰ פקד⁶¹
 6 לזמהם אלאקראר⁶² בנבוה' אלמסיח⁶³ ואלמצטפי^{עאס}
 7 וג'ה אכ'ר פי את'באת אלנסך' באצולהם
 8 [נקול] להם הל אנתם אליום עלי מלה' מוסי^{עאס} פאן
 9 [קאלו] נעם קלנא להם אליס פי אלתוראה' אן מן מס
 10 [ע]טמא או וטי קברא או חצ'ר מיתא ענד מותה פאנה
 11 [י]ציר מן אלנג'אסה' פי חאל לא מכ'רג' לה מנהא אלא
 12 [ב]רמאד אלבקה' אלתי כאן אלמאם אלהארוני יחרקהא
 13 קביל אואן אלחג' פי כל סנה'⁶⁴ פלא ימכנהם מכ'אלפה'
 14 [ד'לך] לאנה נך מא יתדאולונה פנקול לה פהל אנתם
 15 [אליום] עלי [ד'לך] פיקולון לא נקדר עליה⁶⁵ פנקול להם
 16 [פלם ג'עלתם] אן מן למס⁶⁶ אלעט'ם ואלקבר ואלמית פהו
 17 [טאהר יצלח] ללצלוח' וחמל אלמצחף חנינד'⁶⁷ ואלד'י פי
 [18ב]

- 1 כתאבכם בכ'לאפה פאן קאלו לאן⁶⁸ עדמנא אןסבאב אלטהארה'
 2 [והי] רמאד אלבקה' ואלמאם אלמטהר אלמסת[גפר]
 3 קלנא פהל תרון הד'א אלאמר מע עג'זכם ען פעלה [ממא]
 4 תסתגנון פי אלטהארה' ענה⁶⁹ פאן קאלו נעם קד נסתגני ענה
 5 פקד אקרו באלנסך' לתלך אלפריצה' לחאל אקתצ'אהא הד'א

⁵⁸ בצדק: بنبوة، ب.

⁵⁹ אלתואתר: + وهذا التواتر موجود لعيسى ومحمد كوجوده لموسى فإذا كانوا قد آمنوا بموسى لشهادة التواتر بنبوته، ب؛ وهذا التواتر موجود لعيسى ومحمد عليهما السلام كوجوده لموسى عليهم السلام أجمعين وإذا كانوا قد آمنوا بموسى عليه السلام لشهادة التواتر، مبش.

⁶⁰ בנבותה: بصحة نبوته، مبش.

⁶¹ פקד: —، مبש.

⁶² אלאקראר: التصديق، ب مبש.

⁶³ בנבוה' אלמסיח: بالمسيح، مبש.

⁶⁴ קביל אואן אלחג' פי כל סנה': —، ב.

⁶⁵ פנקול לה פהל אנתם [אליום] עלי [ד'לך] פיקולון לא נקדר עליה: —، ב؛

وفي نسخة د، عا: فهل أنتم اليوم على ذلك فيقولون لا نقدر على ذلك.

⁶⁶ למס: مس، ב؛ وفي نسخ د عا: لس.

⁶⁷ חנינד': —، ב.

⁶⁸ לאן: لأنا، ب.

⁶⁹ ענה: + أم لا، ب.

- 6 אלזמאן ואן קאלר לא נסתגני פי אלטהארה' ען ד'לך אלטהור
 7 פקד אקרו באנהם אלאנג'אס אבדא מא דאמו לא יגד[...] ⁷⁰
 8 סבב ⁷¹ אלטהארה' [פנק]ול להם פאד'א כנתם אנג'אסא
 9 עלי ראיכם ואצולכם פמא באלכם תעזלו ⁷² אלחאיץ'
 10 בעד ארתפאנע אלחאיץ' ואנקטאעה ⁷³ סבעה' אינאם
 11 אעזאלא תפרטון פיה אלי חד אן אחדכם לו [למס]
 12 ת'ובת ת'וב אלמראה' לנג'סתמוה ⁷⁴ מע ת'ובה פנאן
 13 קאלו לאן ד'לך מן אחכנאם אלתוראה' קלנא ליס ⁷⁵ [פי]
 14 אלתוראה' אן ד'לך יראד בה אלטהארה' ואד'א ⁷⁶ כאנת
 15 אלטהארה' קד פאתכם ⁷⁷ ואלנג'אסה' אלתי אנתם פיהא
 16 הי עלי מעתקדכם לא תרתפע [באלגסל כנג'אסה']
 17 אלחאיץ' פהי לד'לך ⁷⁸ [אשד מן נג'אסה' אלחאיץ' ת'ם אנכם]
 [19א]

- 1 [תרזון אן אלחאיץ' טאהרה' אד'א כאנת מן ⁷⁹ גיר מל]תכם
 2 [לזא תסתנג'סון לאמסהא ולא אלתיוב אלדי תלמסה
 3 [ותכ'ציץ ה]ד'א אלאמר אעני נג'אסה' אלחאיץ' בטאיפת[כם]
 4 [ממא ליס פי] אלתוראה' פהד'א כלה מנכם נסד'
 5 [או תבדיל פאן ק]אלו אן הד'א ואן כאן אלנץ גיר נאטק בה
 6 [פקד ג'א פי אלפ]קה קלנא להם מא ⁸⁰ תקולון פי פקהאיכם
 7 [הל אלדי אכ'תל]פו פיה מן מסאיל אלכ'לאף ⁸¹ עלי כת'רתהא
 8 ענדכם כאן ⁸² ת'מרה' אג'תהאד ואסתדלאל או מנקולא
 9 בעינה פהם יקולון באסרהם ⁸³ אן ג'מיע מא פי כתב

⁷⁰ كلمة (أو كلمتان) غير واضحة في الاصل. يقدران على، ب.

⁷¹ סבב: أسباب، ב.

⁷² תעזלו: نعتلون، ב.

⁷³ ארתפאנע אלחאיץ' ואנקטאעה: أنقطع الحيض وارتفاعه، ب.

⁷⁴ לנג'סתמוה: لاستنجستموه، ب.

⁷⁵ ליס: أليس، ب.

⁷⁶ ואד'א: فإن، ب؛ وفي نسخة د: فإذا.

⁷⁷ פאתכם: فاتتكم، ב.

⁷⁸ לד'לך: كذلك، ב.

⁷⁹ מן: على، ب؛ وفي نسخة د: من.

⁸⁰ מא: فما، ب.

⁸¹ אלכ'לאף: + والمذهب، ב.

⁸² ענדכם כאן: لديكم كانت، ب.

⁸³ באסרהם: —، ب.

- 10 פקהנא נקלה אלפקהא ען אלאחבאר ען אלת'קאת מן
 11 אלסלף ען יושע⁸⁴ בן נוז ען מוסי אל[כלים] עליהמא⁸⁵ אל
 12 סלאם ען אלאמר אלאלהי אלנאזל אליה מן ג'בל אלטור⁸⁶
 13 פילזמהם⁸⁷ מן⁸⁸ הד'א אן אלמסלה' אלואחדה' אלתי אכ'תלף
 14 פיהא את'נאן מן פקהאיהם⁸⁹ ירון⁹⁰ כל ואחד מנהמא
 15 ינקל מד'הבה פיהא נקלא מסנדא אלי אללה עז וג'ל
 16 [ופי ד']לך מן אלשנאעה' אללאזמה' להם אן יג'עלו אללה
 17 [קד] אמר פי תלך אלמסלה' בשי וכ'לאפה והו אלנסך'

[19ב]

- 1 [אלד'י ידפע]ונה בעינה פאן קאלו [הד']א אלכ'לאף גיר
 2 מסתעמל לאן אלאולין כאנו בעד [אכ'תלאפהם פי אלמד'הב]
 3 פי אלמסלה' ירג'עון בהא אלי אצל ואחד [הו אלמקטוע]
 4 בה קלנא אן רג'ועהם בעד אלאכ'תלנאף אלי אלאתפאק]
 5 עלי מד'הב ואחד⁹¹ לאן אחדהם רג'וע עמא נקל או]
 6 טען פי נקלה פילזמה אלסקוט ען אלעדאלה' ולא יג'ו]
 7 לכס אן תעאודו אלאלתפאת אלי נק[לה ואמא] אן [יכו]
 8 אלפקהא אג'תמעו עלי נסך' אחד אלמד'הבין או
 9 כאנת⁹² רואיה' אחדהמא נאסכ'ה' לרואיה' אלאכ'ר
 10 ומא מן אלפקהא אצחאב אלכ'לאף⁹³ אלא מן קד⁹⁴
 11 אלגי מד'הבה פי מסאיל כת'רה' והד'א ג'נון ממן
 12 לא יקר באלנסך' ולא ירי כלאם אצחאב אלכ'לאף
 13 אג'תהאדא ונט'רא כל נקלא מחצ'א
 14 אלוואמהם אלנסך' בוגה' אכ'ר
 15 נקול להם מא תקולון פי צלואתכם ואצואמכם
 16 הל⁹⁵ הי אלתי פארקם עליהא מוסי זאע' פאן קאנלו]
 17 נעם קלנא פהל כאן מוסי ואמתה יקולון פי

⁸⁴ יושע: יהושע, ב.⁸⁵ עליהמא: عليه, ב.⁸⁶ ען אלאמר אלאלהי אלנאזל אליה מן ג'בל אלטור: عن الله تعالى, ב.⁸⁷ פילזמהם: فيلزمكم, ב.⁸⁸ מן: في, ב.⁸⁹ פקהאיהם: فقهاؤكم, ב.⁹⁰ ירון: يكون, ב.⁹¹ ואחד: + إما, ב.⁹² כאנת: تكون, ב.⁹³ אצחאב אלכ'לאף: —, ב.⁹⁴ קד: —, ב; وفي نسخ د: قد.⁹⁵ הל: فهل, ב.

Fragment II (= ed. Perlmann, pp. 40:6–45:11)

[א17]

- 1 שריעתך : אבינו מלכנו אלהינו⁹⁶ : יא אבאנא יא
 2 מלכנא יא אלהנא : אתא יוי אבינו גואלינו⁹⁷ : אנת יא
 3 רב⁹⁸ אבונא מלכנא⁹⁹ מנקד'נא¹⁰⁰ : ואת כל רודפי בניך ואויבי
 4 עדתך כלם כסמו ים עד¹⁰¹ אחד מהם לא נותר תפסירה¹⁰²
 5 וג'מיע אלד'י¹⁰³ אתבעו¹⁰⁴ בניך¹⁰⁵ גטאהם אלבחר ואחד מנהם
 6 לם יבק¹⁰⁶ וינתט'רון קאימא יאתיהם מן וולד¹⁰⁷ דאוור אלנבי¹⁰⁸
 7 אד'א חרך שפתייה באלדעא מאת ג'מיע אלאמם ולא
 8 יבקי אלא אליהוד ואן הד'א אלמנתט'ר בזעמהם הו אלמסיח
 9 אלד'י וענדרו בה וקד] כאן אלנביא^{עאס} צ'רבו להם אמת'אלא
 10 אשארו [בהא אלי ג'לאלה' דין אלמסיח^{עאס} וכ'צ'וע אלג'באריין
 11 [לאהל מלתה] ואתיאנה באלנסך' אלעט'ים פמן ד'לך אן
 12 [אלד'יב ואלכ]בש ירבצ'אן מעא וירעיאן ג'מיעא ואן אלאסד
 13 [יאכל אלתבן] כאלבקר : ד'לך קול¹¹⁰ ישעיה¹¹¹ וגר זאב

96 אלהינו : + تفسيره، ب.

97 גואלינו : — ، مبش ؛ + تفسيره، ب.

98 יא רב : اللهم، ب'؛ رب، مبش.

99 מלכנא : — ، ب مبש.

100 מנקד'נא : — ، مبש.

101 עד : — ، ב.

102 ואויבי עדתך כלם כסמו ים עד אחד מהם לא נותר תפסירה : — ، مبש.

103 אלד'יין : الذي، مبش.

104 אתבעו : اقتفوا، ب.

105 בניך : + وأعداء جماعتك كلهم، ب.

106 ואחד מנהם לם יבק : — ، مبש ؛ + ويمثلون أنفسهم بعناقيد العنب وسائر

الأمم بالشوك المحيط باعالي حيطان الكرم وهذا من قلة عقولهم وفساد نظرهم

لأن المعتني بمصالح الكرم إنما يجعل على اعالي حيطانه الشوك حفظًا وحياطة

للكرم. ولسنا نرى لليهود من بقية الأمم إلا الضرر والذل والصغار وذلك مبطل

لقولهم، ب.

107 ולד : آل، ב.

108 אלנבי : عليه السلام، مبש.

109 עאס : — ، ב.

110 קול : קו' , الأصل.

111 ד'לך קול ישעיה : — ، مبש.

112 שניהם : ביניהם ופרה ורב תרעינה, مبש.

- 14 [עם כבש] יחדיו ירבצו שניהם¹¹² ואריה כבקר יאכל
 15 [תבן¹¹³ פלם] יפהמו מן תלך אלמת'אל אלא צורהא אלחסייה'
 16 [דון מעאניהא] אלעקליה' פתולו ען אלאימאן באלמסיח
 17 [ענד מבעת'ה¹¹⁴] ואקאמו ינת'רון אלאריה¹¹⁵ חתי יאכל אל
 [17ב]
 1 אלתבן ותצח להם חיניד' עלאמה' מבעת¹¹⁶ אל[מסיח]
 2 ויעתקדון איצ'א אן הד'א אלמנת'טר מתי ג'אהם יג'מעהם
 3 באסרהם אלי אלקדס ותציר לה¹¹⁷ אלדולה' ויכלו אלעאלם
 4 ען¹¹⁸ סואהם ויחג'ם אלמות ען ג'נאבהם¹¹⁹ אלמדד¹²⁰ אלטוילה'
 5 וסבילהם אן לא יעדלו ען תתבע אלסוד פי גאבאתהא
 6 וטרח אלתבן בין אידיהא ליעלמו וקת אכלהא איאה
 7 ואיצ'א פאנהם פי אלעשר אלאל פי¹²¹ כל סנה' יקולון פי
 8 צלואתהם¹²² אללהם¹²³ אמלך עלי ג'מיע אהל¹²⁴ אלארץ' ליקול
 9 כל ד'י נסמה' אללה אלה אסראיל קנד מלך ומלכתה
 10 פי אלכל מתסלטה¹²⁵ ד'לך קולהם [אלהינו ואלהי] אבותינו

- ¹¹³ פמן ד'לך אן [אלד'יב ואלכ]בש ירבצ'אן מעא וירעיאן ג'מיעא ואן אלסוד
 [יאכל אלתבן] כאלבקר ... יאכל [תבן]: فمن ذلك قول شعيا في نبوته: وجر وזאב
 עם כבש יחדיו ירבצו בינהם ופרה ודב תרעינה ואריה כבקר יאכל תבן
 تفسيره إن الذئب والكيش يرعيان جميعًا ويرضان معًا وإن البقرة والدب يرعيان
 جميعًا وإن الأسد يأكل التبن كالبقرة، ب. وهو إشارة إلى يسعيا 11: 6-7: وجر
 זאב עם כבש ונמר עם גדי ירבץ ועגל וכפיר ומריא יחדו ונער קטן נהג בהם
 ופרה ודב תרעינה יחדו ירבצו ילדיהן ואריה כבקר יאכל תבן.
¹¹⁴ מבעת'ה: بعثته، مبش.
¹¹⁵ אלאריה: الأسد، ب مبش.
¹¹⁶ מבעת': — , ב؛ وفي نسخ د: العلام بمبعث .
¹¹⁷ לה: لهم، ب مبش.
¹¹⁸ ען: من، ب.
¹¹⁹ ג'נאבהם: حياتهم، ب مبش؛ وفي النصوص: جناهم (استهزاء) .
¹²⁰ אלמדד: المدة، ب.
¹²¹ פי: من، ب؛ وفي نسخة د: في .
¹²² צלואתהם: + אלהינו ואלהי אבותינו מלך על כל יושבי תבל ארצך ויאמר
 כל אשר נשמה באפו أدني آلهي إسرائيل ملك وملكوتو بكل مشله، ب.
¹²³ אללהם: تفسيره يا الهنا ويا آبائنا، ب.
¹²⁴ אהל: إضافة فوق السطر.
¹²⁵ מתסלטה: متسلطنة + ويقولون في هذه الصلاة أيضًا وسيكون لله الملك
 وفي ذلك اليوم يكون الله واحدًا، ب؛ وفي نسخة ك: متسلطة.

- 11 מלוך על כל יושבי תבל ארצך ויאמנר כל אשר] נש[מה]
 12 באפו יוי אלהי ישראל מלך ומלכותו [בכל משלה]¹²⁶
 13 ויענון בד'לך אנה לא יט'הר אן אלמלך [ללה אלא אד'א]
 14 צארת אלדולה' אלי אליהוד אלד'ין הם [אמתה וצפותה]
 15 פ[אמ]א מא דאמת אלדולה' לגיר [אליהוד פאן אללה]
 16 כ'אמל אלד'כר ענד אלאמם ואנה מןטעון פי מלכה]
 17 משכוך [פי] קדרתה פהד'א מעני קולהם אללהם]
 [א16]
 1 אמלך עלי ג'מיע סכאן¹²⁷ אלארץ' : ומעני קולהם
 2 סיכון ללה אלארץ'¹²⁸ : וממא ינכ'רט פי הד'א אלסלך
 3 קולהם למה יאמרו הגוים איה נא אלהיהם :
 4 תפסירה לם יקל¹²⁹ אלאמם אין אלאההם : וקולהם
 5 עורה למה תישן יוי¹³⁰ : תפסירה אנתבה לם תנאם
 6 יא רב אסתיקט' מן רקדתך : והאולא אנמא
 7 נטקו בהד'ה אלהד'יאנאת אלכפריאת¹³¹ מן שדה'
 8 אלצ'ג'ר ואלד'ל¹³² ואלעבודיה'¹³³ ואנתט'אר פרג' לא יודאד
 9 מנהם אלא בעדא פאוקעהם ד'לך פי אלטיש ואלצ'ג'ר
 10 ואכ'רג'הם אלי נוע מן אלתזנדק ואלהד'יאן אלד'י לא
 11 יסתחסנה¹³⁴ אלא עקולהם אלרכיכה' פתג'רו עלי אללה
 12 בהד'ה אלמנאג'אה¹³⁵ אלקביחה' כאנהם ינכוון אללה
 13 בד'לך לינתכ'י להם ויחמי לנפסה לאנהם אד'א נאג'ו
 14 רבהם בד'לך פכאנהם יכ'ברונה באנה קד אכ'תאר
 15 אלכ'מנול לנפסה וינכוונה ללנבאהה' ואשתהאר
 16 [אלצי]ת פתרי אחדהם אד'א תלא הד'ה אלכלמאת
 17 פי אלצלוה' יקשער ג'לדה ולא ישך פי אן כלאמה

¹²⁶ ד'לך קולהם [אלהינו ואלהי] אבותינו מלוך על כל יושבי תבל ארצך ויאמנר כל אשר] נש[מה] באפו יוי אלהי ישראל מלך ומלכותו [בכל משלה]:

— , ב.

¹²⁷ סכאן: أهل, ב.

¹²⁸ סיכון ללה אלארץ': وسيكون الملك لله, ב.

¹²⁹ יקל: تقول, ב.

¹³⁰ יוי: أدني הקיצה משנתך, ב.

¹³¹ אלכפריאת: والكفريات, ב.

¹³² ואלד'ל: من الذل, ב.

¹³³ ואלעבודיה': + والصغار, ב.

¹³⁴ יסתחסנה: تستحسنة, ב.

¹³⁵ אלמנאג'אה: المناجات, ב.

[16b]

- 1 יקע ענד אללה במוקע עט'ים ואנה יות'ר פי
- 2 רבה ויחרכה בד'לך ויהזה וינכ'יה והאולא עלי
- 3 אלחיקיקה' ינבגי אן ירחם ג'הלהם וצ'עף עקלהם¹³⁶
- 4 ואיצ'א פאן ענדהם פי אלתוראה¹³⁷ אן מוסי¹³⁸ צעד
- 5 אלג'בל מע משאיך' קומה¹³⁹ פאבצרו אללה גהרה¹⁴⁰ ד'לך
- 6 קולהם¹⁴¹ פי אלתוראה¹⁴² ויראו את אלהי ישראל ותחת
- 7 רגליו כמעשה¹⁴³ לבנת הספיר וכעצם השמים לטוהר¹⁴⁴
- 8 תפסירה פאבצרו אלאה' אסראיל ותחת רג'ליה
- 9 כרסי מנט'רה פי ביאך' אלבלור וכד'את [אלזפלך
- 10 אשפאפא¹⁴⁵ : ויטול אלכתאב אן¹⁴⁶ עדדנא מא
- 11 ענדהם מן כפריאת אלתג'סים ואלתשביה¹⁴⁷ עלי אן
- 12 אחבארהם קד תהד'בו במא סמעוה¹⁴⁸ מן תוחיד
- 13 אלמסלמין ואערבו ען תפסיר מא ענדהם במא
- 14 ידפע ענהם אנכאר אלמסלמין עליהם ממא¹⁴⁹
- 15 תקצ'יה אלאלפאט' אלתי פסרוהא [ונקלוהא] וצאר
- 16 מתי סוילו עמא ענדהם מן הד'ה אלפצ' [איח]
- 17 אסתתרו באלנג'ח[ד ואלבהתאן כ'ופא מן פט'יע מא

¹³⁶ עקלהם: عقولهم, ב.¹³⁷ אלתוראה: : توراتهم, ב; التوراة التي بأيديهم, مبش.¹³⁸ מוסי: + عليه السلام, مبش.¹³⁹ קומה: أمته, ב مبש.¹⁴⁰ גהרה: + وتحت رجليه كرسي منظره كمنظر البلور, ב مبש.¹⁴¹ קולהם: قوله, ב; وذلك قولهم, مبש.¹⁴² פי אלתוראה: —, ב مبש.¹⁴³ כמעשה: כמראה, الأصل; وفي مبش: כמראה.¹⁴⁴ שמות 24: 10; וכעצם השמים לטוהר: —, مبש.¹⁴⁵ תפסירה פאבצרו אלאה' אסראיל ותחת רג'ליה כרסי מנט'רה פי ביאך'

אלבלור וכד'את אלפלך אשפאפא: —, ב مبש.

¹⁴⁶ אן: إذا, ב; وفي مبش وفي نسخ ر, ع: ان.¹⁴⁷ ואלתשביה: —, ב.¹⁴⁸ במא סמעוה: كثيرًا من معتقد آبائهم بما استفادوه, ב.¹⁴⁹ ממא: + لا, ب مبش; وفي نسخ د, ع: —.

Fragment III (= ed. Perlmann, pp. 66:1–67:13, 71:5–72:6)

[א21]

- 1 הד'ה אלכלמה' והד'א אלכתאב לם ינזל דפעה' ואחדה' כאמלא¹⁵⁰
- 2 ואמא תעג'כם מן אלנסך'¹⁵¹ ותשניעכם בה פאן כתאבכם
- 3 גיר כ'אל מן נאסך' ומנסוך'¹⁵² פאן אנכרו הד'א¹⁵³ קלנא להם מא
- 4 תקולון פי אלסבת אימא¹⁵⁴ אקדם אפתראצ'הא עליכם אן
- 5 אפתראץ' אלצום אלאכבר פיקולון אלסבת אקדם לאנהם אן
- 6 קאלו: אלצום אקדם כד' בנאהם לאן¹⁵⁵ אלסבת פרצ'ת עליהם פי
- 7 אול אעטאיהם אלמן ואלצום אלאכבר פרץ' עליהם בעד נזול
- 8 אללוחין¹⁵⁶ ועבאדתהם אלעג'ל ולמא רפע¹⁵⁷ עקאב
- 9 ד'נבהם ד'לך פי הד'א¹⁵⁸ אליום פרץ' עליהם צומה ותעטימה
- 10 פאד'א אקרו בתקדם¹⁵⁹ אלסבת קלנא להם מא תקולון פי יום
- 11 אלסבת הל פרצ'ת פיה עליכם אלראחה' ואלדעה' ותחרים
- 12 אלמשקאת אלתי מנהא אלצום¹⁶⁰ אם לא יקולון¹⁶¹ בלי פנקול להם
- 13 פלם פרצ'תם פיה אלצום אד'א אתפק צומכם אלאכבר יום אלסבת
- 14 מע כון צומכם פרץ' בעד פריצ'ה' אלסבת ולכם פי ד'לך אלצום
- 15 אנואע מן אלמשקה' מנהא אלקיאם ג'מיע אלנהאר אליס הד'א
- 16 איצ'א קד נסך' פריצ'ה' אלסבת ואמא¹⁶² רסול אללה צלי
- 17 אללה עליה וסלם¹⁶³ פליס לה בין אליהוד סוי¹⁶⁴ אסמאן פקט¹⁶⁵ אחדהמא

¹⁵⁰ והד'א אלכתאב לם ינזל דפעה' ואחדה' כאמלא: — , ב.

¹⁵¹ מן אלנסך': מנה, ב.

¹⁵² נאסך' ומנסוך': מלה, ב.

¹⁵³ הד'א: דلك, ב.

¹⁵⁴ אימא: ايها, ב.

¹⁵⁵ לאן: بأن, ב.

¹⁵⁶ אללוחין: + ومخالفتهم, ב.

¹⁵⁷ רפע: + عنهم, ב.

¹⁵⁸ הד'א: ذلك, ב.

¹⁵⁹ בתקדם: بتقديم, ב.

¹⁶⁰ אלתי מנהא אלצום: — , ב.

¹⁶¹ יקולון: فيقولون, ב.

¹⁶² ואמא: + سيدنا, ב; وفي نسخ با, ד; ע: — .

¹⁶³ וסלם: + وعظم وكرم, ב.

¹⁶⁴ פליס לה בין אליהוד סוי: فله فيما بينهم, ב.

¹⁶⁵ פקט: + فعليهم لعنة الله والملائكة والناس أجمعين, ב; ואמא רסול אללה

... אסמאן פקט: وأيضا فإن بعضهم للمسلمين أشد من سائر الطوائف ولذلك لا

يسمون المصطفى صلى الله عليه وآله إلا بهذين الاسمين, مبش.

[21]

- 1 פסול ותפסירה אלסאקט ואלת'אני משוגע ותפסירה¹⁶⁶ אלמג'נון¹⁶⁷
- 2 ואמא אלקראן¹⁶⁸ פאנהם יסמונה בלסאנהם¹⁶⁹ קלוז¹⁷⁰ והו אסם
- 3 ללסואה' בלסאנהם¹⁷¹ ובהד'א¹⁷² ואמת'אלה צארו אשד'עדאוה'
- 4 ללמסלמין¹⁷³ פכיף לא ילענהם אללה וילענהם אללאענון¹⁷⁴.
- 5 ד'כר אלסבב פי תשד'דהם אללאצר
- 6 עלי אנפסהם

- 7 תשד'דהם אללאצר עלי נפוסהם¹⁷⁵ לה סכבאן אחדהמא מן ג'אנב
- 8 פקהאיהם והם אלד'ין ידעון אלחכמים ותפסיר הד'ה אללפט'ה
- 9 אלחכמא וכאנת אליהוד פי קדים אלזמאן תסמי פקהאיהא¹⁷⁶ באלחכמא
- 10 וכאן להאולא אלפקהא מן אלמדארס פי באבל וסורא ואלמדאין
- 11 ואלשאם מא לם יכן לאכת'ר אלאמם מת'לה וכאן להם פי אלעצר

¹⁶⁶ ותפסירה: ותأويله، ب.

¹⁶⁷ אחדהמא פסול ותפסירה אלסאקט ואלת'אני משוגע ותפסירה אלמג'נון: أحدهم משוגع وتأويله المجنون والثاني فسول وتأويله الساقط ولا اسم لهم فيما

بينهم غير ذلك، مبش.

¹⁶⁸ אלקראן: + العظیم، ب.

¹⁶⁹ בלסאנהם: فيما بينهم، ب.

¹⁷⁰ קלוז: القالون، مبش.

¹⁷¹ בלסאנהם: + يعنون بذلك أنه عورة المسلمين، ب؛ أي العورة يعنون أنه عورة المسلمين وفضيحتهم، مبش.

¹⁷² ובהד'א: وبذلك، ب.

¹⁷³ ללמסלמין: للذين آمنوا، ب؛ ואמת'אלה ... ללמסלמין: —، مبש.

¹⁷⁴ אללאענון: + فصل معرب عن بعض فضأئهم ومن الفضأئ ... بغير حارمه العذاب، ب (ص. 68-71:4)؛ ילענהם אללה וילענהם אללאענון:

سورة البقرة: 159.

¹⁷⁵ נפוסהם: انفسهم، ب.

¹⁷⁶ פקהאיהא: فقهاءهم، ب.

¹⁷⁷ וכאן להאולא אלפקהא מן אלמדארס פי באבל וסורא ואלמדאין ואלשאם מא לם יכן לאכת'ר אלאמם מת'לה וכאן להם פי אלעצר אלואחד אלוף מן אלפקהא וד'לך עלי עהד: وكانت لهم في الشام والمدائن مدارس وكان لهم ألوف من الفقهاء وذلك في زمان، ب. — راجع أيضًا ابن كمونة: تنقيح الأبحاث، تصحيح برلن، ص. 28: فإن صاحب كتاب إغمام اليهود قال في كتابه المذكور ما حكايته: وكانت اليهود في قديم الزمان تسمى فقهاؤها بالحكماء وكان لهؤلاء الفقهاء

- 12 אלואחד אלוף מן אלפקהא וד'לך עלי עהד¹⁷⁷ דולה' אלנבט אלבאבליין
 13 ואלפרס ודולה' אליונאן ודולה' אלרום חתי אג'תמע להם¹⁷⁸ אלכתאבאן
 14 אללד'אן אג'תמע פקהאיהם עלי תאליפהא¹⁷⁹ והמא אלמשנה¹⁸⁰
 15 ואלתלמוד פאמא אלמשנא פהו אלכתאב אלצגור ומב'ג' חג'מה
 16 נחו מן¹⁸¹ ת'מאן מאיה' ורקה' ואמא אלתלמוד פהו אלכתאב אלככר
 17 ומבלגה נחו נצף חמל בגל לכת'רתה ואן אוליך¹⁸² אלפקהא אלד'ין אלפיה

Fragment IV (= ed. Perlmann, pp. 74:13–77:7)

[א1]

- 1 [מאכולאת אלמסלמין ו]אן ג'עלו¹⁸³ ללמסלמין תפצ'ילא בתוחידהם¹⁸⁴
 2 וכונהם לא יעבדון אלאצנאם פמוסי¹⁸⁵ אנמא נהאהם
 3 ען מנאכחה' עבאד אלאצנאם ואכל מא יד' בחונה באסמאיהא
 4 ולסנא נערף אחדא מן אלמסלמין יד' בח ד' ביחה' באסם צנם
 5 ולא ות'ן פמא באל האולא לא יאכלון¹⁸⁵ ד' באיח אלמסלמין בל מא
 6 באלהם לא יאכלון פי בלאד אלשאם וסאיר בלאד אלעג'ם¹⁸⁶ אללבן
 7 ואלג'בן ואלנחלוי וגיר' ד'לך מן אידי אלמסלמין¹⁸⁷ פאן קאלו אן¹⁸⁸

من المدارس في بابل وسورا والمدائن والشام ما لم يكن لاحد من الامم مثله.
 وكان لهم في العصر الواحد ألوف كثيرة من الفقهاء وذلك في زمان النبط والبابليين
 والفرس ودولة اليونان ودولة الروم. إلي هاهنا حكاية كلامه.

¹⁷⁸ להם: — , ב'; ופי נסח בא', ד'; ע: להם.

¹⁷⁹ תאליפהא: תאליפיהא, ב'.

¹⁸⁰ אלמשנה: המשנא, ב'.

¹⁸¹ ומבלג חג'מה נחו מן: וחג'מה נחו, ב'; ופי נסח בא', ד'; ע: פבלג חג'מה ...

¹⁸² ואן אוליך: ולמ יכנ, ב'.

¹⁸³ ג'עלו: יגעלו, ב'.

¹⁸⁴ בתוחידהם: + ואימאיהם, ב'.

¹⁸⁵ יאכלון: + מן, ב'.

¹⁸⁶ באלהם לא יאכלון פי בלאד אלשאם וסאיר בלאד אלעג'ם:

بال من سكن بالشام وبلد العجم منهم, ב'.

¹⁸⁷ אללבן ואלג'בן ואלנחלוי וגיר' ד'לך מן אידי אלמסלמין: לא יאכלון מן

أيدي المسلمين اللبن والحجين والحلوى والحبز وغير ذلك من المأكولات, ב'.

¹⁸⁸ אן: לآن, ב'.

¹⁸⁹ אלטריפה: الطريفا, ב'.

¹⁹⁰ קלנא: + להם, ב'; ופי נסח ד', ע', בא', ר', כ': — .

¹⁹¹ אלטריפה: الطريفا, ב'.

8 אלתוראה' [חרמ]ת עלינא אכל אלטריפה¹⁸⁹ קלנא¹⁹⁰ אן אלטריפה¹⁹¹ ה¹⁹²

- 9 אלפריסה' אלתי יפתרסהא אלאסד או אלד'יב או גירה מן אלסבאע
 10 ודליל ד'לך אן אלתוראה' הכד'י נטקת¹⁹³ ובשר בשדה טרפה
 11 לא תאכלו לכלב תשליכו¹⁹⁴ אתו¹⁹⁵ תפסירה ולחמא פריסה'
 12 פי אלצחרא¹⁹⁶ לא תאכלו לכלב אלקוה פלמא נט'ר אימתהם
 13 ופקהאוהם¹⁹⁷ אלי אן אלתוראה' גיר נאטקה' בתחרים מאכל
 14 אלאמם עליהם¹⁹⁸ אכ'תלקו כתאבא סמוה הלכות¹⁹⁹ שחיטה
 15 ומענאה עלם אלד' באחה' וצ'עו פי הד'א אלכתאב מן תשדיד
 16 אלאצר²⁰⁰ מא שגלוהם בה עמא הם פיה מן אלד'ל ואלמשקה'
 17 וד'לך אנהם אמרוהם באן יעדו אד'אן אלריה' פאן כאנת זאידה'
 [ב1]

- 1 או נאקצה' לם יאכלוה ואן כאן בעץ' [אטראף] אלריה' [לאצקה']
 2 בבעץ' ולו בערק דקיק לם יאכלוה [...] ²⁰¹ ינפכו'

¹⁹² הו: הי, ב.

¹⁹³ אן אלתוראה' הכד'י נטקת: قول التوراة, ב.

¹⁹⁴ תשליכו: תשליכו, ב.

¹⁹⁵ שמות 22: 30.

¹⁹⁶ פריסה' פי אלצחרא: في الصحراء فيرسة, ב.

¹⁹⁷ ופקהאוהם: —, ב.

¹⁹⁸ עליהם: + إلا عباد الأصنام وإن التوراة قد صرحت بأن تحريم مواكبتهم ومخالطتهم خوف استدراجهم بالمخالطة إلى مناكبتهم وأن مناكبتهم إنما تكره خوف استتباعها الانتقال إلى أديانهم وعبادة أوثانهم ووجدوا جميع هذا واضحًا في التوراة, ב.

¹⁹⁹ הלכות: הלכת, ב.

²⁰⁰ אלאצר: + עליהם, ב.

²⁰¹ كلمتان أو ثلاث كلمات غير واضحة في الأصل.

²⁰² וד'לך אנהם אמרוהם באן יעדו אד'אן אלריה' פאן כאנת זאידה' או נאקצה' לם יאכלוה ואן כאן בעץ' [אטראף] אלריה' [לאצקה'] בבעץ' ולו בערק דקיק לם יאכלוה ינפכו' אלריה': وذلك انهم أمرهم بأن ينفخوا الرئة حتى تمتلي هواء, ב.

²⁰³ ויתאמלו: ويتأملوها, ב.

²⁰⁴ ת'קב: نقب, ב' وفي نسخ د, ع: ثقب.

²⁰⁵ מנהם: منها, ב.

- 3 אלריה²⁰² ויתאמלו²⁰³ הל יכ'רג' אלהוא מן ת'קב²⁰⁴ מנהם²⁰⁵ אם לא פאן
 4 כ'רג' אלהוא מנהא מן ת'קב חרמו תלך אלד'ביחה²⁰⁶ ואיצ'א²⁰⁷
 5 [פאן אלד'י יפתקד אלד'ביחה²⁰⁸ ידכ'ל ידה פי בטן אלד'ביחה'
 6 ויתאמל באצאבעה²⁰⁹ פאן וג'ד אלקלב מלתצ'קא אלי אלט'הר
 7 או אחדי²¹⁰ אלג'אנבין ולו כאן אלאלתצ'קא [בע]רק דקיק כאלשערה'
 8 חרמוה ולם יאכלוה וסמוה טרפה²¹¹ ויעננון בד'לך אנה
 9 נחס²¹² אכלה²¹³ והד'ה אלתסמיה' הי אול אלתעדי מנהם לאנה
 10 ליס מקתצ'אהא²¹⁴ פי אללגה' אלא אלמפתרס אלד'י יפתרסה
 11 בעץ' אלוחוש ודליל ד'לך קול אלתוראה' ען יעקוב²¹⁵ למא ג'אזה
 12 בקמיץ יוסף מלות'א באלדם קאל²¹⁶ וכירה ויאמר כתנת בני²¹⁷ חיה רעה
 אכלתהו
 13 טרוף טורף יוסף²¹⁸ תפסירה פתאמלהא וקאל דראעה'
 14 אבני וחש רדי אכלה אפתראסא אפתרס יוסף פקד
 15 תבין אן תפסיר טרוף טורף יוסף אפתראסא אפתרס
 16 יוסף פאלטרפה²¹⁹ הי אלפריסה' ודליל אכ'ר והו²²⁰ אנה
 17 קאל ולחמא פי אלצחרא פריסה' לא תאכלו ואלפריסה'

²⁰⁶ אלהוא מנהא מן ת'קב חרמו תלך אלד'ביחה': منها الهوا حرموه وإن كانت
 بعض أطراف الرثة لاصقة ببعض لم يأكلوه، ب.
²⁰⁷ ואיצ'א: + فإنهم أمروا، ب.
²⁰⁸ אלד'ביחה': + أن، ب.
²⁰⁹ באצאבעה: بأصبه، ب.
²¹⁰ אחדי: أحد، ב.
²¹¹ טרפה: طريفا، ب.
²¹² נחס: نجس، ب.
²¹³ אכלה: — ، ب؛ وفي نسخ با، د، ر، ك: أكله.
²¹⁴ מקתצ'אהא: موضوعها، ب.
²¹⁵ קול אלתוראה' ען יעקוב: قول يعقوب، ب.
²¹⁶ קאל: — ، ב.
²¹⁷ וכירה ויאמר כתנת בני: إضافة في هامش الأصل.
²¹⁸ בראשית 37: 33.
²¹⁹ פאלטרפה: فالطرفا، ب.
²²⁰ והו: — ، ב؛ وفي نسخ د، ع: وهو.

Fragment V (= ed. Perlmann, pp. 87:11–90:7)

[א2]

- 1 פלא וג'ה לעתבכם עלינא יא בני אסראיל פי ד'לך²²¹ פנבע²²²
- 2 פצ'ולי יקאל לה שבע בן בכרי²²³ פנאדי ברפיע צותה לא
- 3 נציב לנא פי דאוד ולא חט' פי אבן ישאי לימץ' כל מנכם
- 4 אלי כ'באיה יא אסראיליין²²⁴ פמא כאן באסרע מן אנקצ'אץ²²⁵
- 5 ג'מיע²²⁶ בני אסראיל ען דאוד²²⁷ בסבב כלמה' ד'לך אלפצ'ולי ולמ[א]
- 6 תוצל אלוזיר יואב אלי קתל ד'לך אלמשגב עאדת אלעסאכר
- 7 ג'מיעהא אלי כ'דמה²²⁸ דאוד²²⁹ פמא כאן אלקום אלא מת'ל רעאע
- 8 המג' אלעואם אלד'ין תג'מעם דבדבה' ותפרקהם ציחה'
- 9 ואמא עבאדתהם אלעג'לין²³⁰ ותרכהם אלחג' אלי אלקדס²³¹ ת'ם
- 10 אצרארהם עלי מכ'אלפתהם אלאנביא²³² אלי אנקצ'א דולתהם
- 11 פהו עלי אלחקיקה' ממא²³³ לא יצדר ען מתמסך באהדאב אלעקל
- 12 וסבילהם אן לא יתטרקר אלי מעאיב אחד מן אלממ אד'א
- 13 כאנת הד'ה מכ'אזיהם ופצ'איחהם פאמא תסרעהם
- 14 אלי קבול אלכאטל ואלמסתחיל פאנא נד'כר מנה טרפא
- 15 ינבי ען קלה' עקולהם [וה]ר מא ג'רי פי [זמאנ]נא מן אד'כאהם
- 16 ואכיסהם ואשדהם כ'בא ומכרא²³⁴ והם יהוד בגדאד
- 17 פאן מחתאלא מן שבאנהם²³⁵ נשא בסואד אלמוצל יקאל לה

²²¹ פי ד'לך : — , ב מבש; ופי نسخ בא, ד, ר, ע, כ: פי ذلك.

²²² פנבע: פניג, ב מבש.

²²³ שבע בן בכרי: بخري بن شبيع, מבש.

²²⁴ אסראיליין: אסראיל, ב; ופי מבש ופי نسخ בא, ר, ע, כ: אסראיליין.

²²⁵ אנקצ'אץ: انفضاض, ב מבש.

²²⁶ ג'מיע: عسكر, ב; جميع عساكر, מבש.

²²⁷ דאוד: + عليه السلام, מבש.

²²⁸ כ'דמה: طاعة, ב.

²²⁹ דאוד: + عليه السلام, מבש.

²³⁰ אלעג'לין: الكبشين, ב מבש; + من الذهب اللذين عملهما يربعم في

نابلس ونقلهم الحج إلى الكبشين, מבש.

²³¹ אלקדס: بيت المقدس, מבש.

²³² מכ'אלפתהם אלאנביא: مخالفة الأنبياء, ב; مخالفتهم للأنبياء, מבש.

²³³ פהו עלי אלחקיקה' ממא: فمما, ב.

²³⁴ ואשדהם כ'בא ומכרא: وأمكرهم, ב; وأشدهم خبثًا ومكرًا, מבש.

²³⁵ שבאנהם: شبان اليهود, ב מבש.

[ב2]

- 1 מנחם בן סלימן ויערף באבן ארונג²³⁶
- 2 וכאן ד'י²³⁷ ג'מאל פי צורתה²³⁸ וקד תפקה פי דינהם באלאצ'אפה'
- 3 אלי אלחמר אליהוד²³⁹ אלסאכנין באלנאחיה' אלמערופה' באלעמאדיה'
- 4 מן בלד אלמוצל וכאן אלמתולי לקלעה' אסב²⁴⁰ ד'י²⁴¹ מיל אלי ד'לך אל
- 5 מחתאל וחב לה לחסן אעתקאדה פיה ולמא תוהם פיה מן
- 6 דיאנה' תנמס²⁴² בהא בחית' כאן אלואלי יסעי אלי זיארטה פטמע
- 7 ד'לך אלמחתאל פי ג'אנב אלואלי ואסתצ'עף עקלה ותוהם²⁴³ אנה
- 8 יתמכן מן אלות'וב עלי אלקלעה' ואכ'ד'הא ואנהא תצ'חי לה
- 9 מעקלא חצינא פכתב אלי אליהוד אלמסתקרין בנואחי בלאד
- 10 אד'רביג'אן ומא ואלאהא לאנה עלם אן אליהוד²⁴⁴ אלעאג'ם אקוי
- 11 ג'האלה' מן סאיר אליהוד וד'כר פי כתבה אנה קאים קד גאר
- 12 לליהוד מן יד אלמסלמין וכ'אטבהם באנואע מן אלמכר ואל
- 13 כ'דיעה' פמן בעץ²⁴⁵ פצול כתבה אנה קאל²⁴⁶ ולעלכם תקולון הד'א
- 14 לאי שי קד אסתנפרנא ללחרב אם לקתאל²⁴⁷ לא לסנא
- 15 נרידכם ל[חרב] ולא לקתאל בל [לת]כוננו ואקפין בין ידי הד'א
- 16 אלקאים ליראכם הנאך מן יגשאה מן רסל אלמלוך אלד'ין
- 17 בבאבה ופי אואכ'ר אלכתב ינבגי אן יכון מע כל ואחד

²³⁶ ארונג'י: الروحي, ב מבש.

²³⁷ ד'י: זא, ב מבש.

²³⁸ פי צורתה: صورة, מבש.

²³⁹ אלחמר אליהוד: الجمهور من اليهود, ב; الجمة من اليهود, מבש; وفي نسخ

בא, ר, ע: الحمر من اليهود.

²⁴⁰ אסב: هناك, ב; منيعة هناك, מבש.

²⁴¹ ד'י: זא, ב מבש.

²⁴² תנמס: تظاهر, ב; تمسك, מבש.

²⁴³ ותוהם: فتوهم, ב מבש.

²⁴⁴ אליהוד: يهود, ב מבש.

²⁴⁵ פמן בעץ: فبعض, ב; وفي كل النسخ: فمن بعض.

²⁴⁶ אנה קאל: التي رأيتها يحوي ما هذا معناه, ב.

²⁴⁷ לקתאל: القتال, מבש.